

Republica Moldova
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE
DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 201g/2019

privind excepția de neconstituționalitate
a articolului 386 alin. (2) lit. e) din Codul contravențional
(*controlul legalității deciziilor agentului constatator*)

CHIȘINĂU
3 februarie 2020

Curtea Constituțională, judecând în componența:

dlii Vladimir ȚURCAN, *președinte*,
dlii Eduard ABABEI,
dnei Domnica MANOLE,
dlii Nicolae ROȘCA,
dnei Liuba ȘOVA,
dlii Serghei ȚURCAN, *judecători*,
cu participarea dnei Cristina Chihai, *asistent judiciar*,

Având în vedere sesizarea înregistrată pe 11 noiembrie 2019,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând pe 3 februarie 2020 în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. La originea cauzei se află excepția de neconstituționalitate a articolului 386 alin. (2) lit. e) din Codul contravențional, ridicată de către dl avocat Vasile Nicoară, în dosarul nr. 4r-106/2019, pendinte la Curtea de Apel Comrat.

2. Sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a fost trimisă la Curtea Constituțională de un complet de judecători ai Colegiului judiciar al Curții de Apel Comrat (dnii Grigori Colev, Ștefan Starciuc și dna Ludmila Caraianu), în baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție.

A. Circumstanțele litigiului principal

3. Pe 14 iunie 2018, administratorul S.C. „Daltaban” S.R.L. a depus la Inspectoratul de Poliție Comrat o plângere prin care a solicitat sancționarea administratorului S.C. „Cristal-Avant” S.R.L. în baza articolului 335 [*samavolnicie*] din Codul contravențional.

4. Pe 6 iulie 2018, agentul constator a dispus încetarea procesului-contravențional intentat în privința dlii Nicolae Deli, potrivit articolului 441 alin. (1) lit. a) din Codul contravențional, pentru că fapta nu întrunea circumstanțele unei contravenții.

5. Pe 24 august 2018, administratorul S.C. „Daltaban” S.R.L. a depus la Procuratura U.T.A. Găgăuzia o cerere prin care a solicitat verificarea acțiunilor agentului constator.

6. Pe 24 septembrie 2018, procurorul a emis o ordonanță privind anularea deciziei de încetare a procesului contravențional, conform articolelor 386 alin. (2) lit. e) și 396 alin. (4) din Codul contravențional.

7. Pe 18 octombrie 2018, același procuror a refuzat, prin ordonanță, pornirea urmăririi penale și a intentat un proces contravențional în privința

dlui Nicolae Deli, administrator al S.C. „Cristal-Avant” S.R.L., în baza articolului 335 din Codul contravențional.

8. Pe 26 octombrie 2018, procurorul a emis o ordonanță prin care a constatat vinovăția dlui Nicolae Deli la comiterea contravenției prevăzute de articolul 335 din Codul contravențional și i-a aplicat o amendă în mărime de 20 unități convenționale, adică 1000 lei. În aceeași zi, dl Nicolae Deli a luat cunoștință de această ordonanță.

9. Pe 14 noiembrie 2018, dl Nicolae Deli a depus la Judecătoria Comrat, sediul central, o contestație împotriva ordonanței Procuraturii U.T.A. Găgăuzia din 26 octombrie 2018, prin care a solicitat anularea ordonanței procurorului din 26 octombrie 2018, cu încetarea procesului contravențional intentat în privința dlui Nicolae Deli, potrivit articolului 441 alin. (1) lit. a) din Codul contravențional. Pe 14 iunie 2019, dl Nicolae Deli a decedat.

10. Pe 2 iulie 2019, Judecătoria Comrat, sediul central, a admis demersul procurorului din cadrul Procuraturii U.T.A. Găgăuzia și a încetat procesul contravențional intentat în privința sa, potrivit articolului 441 alin. (1) lit. c) din Codul contravențional, din cauza decesului acestuia.

11. Pe 22 iulie 2019, dl avocat Vasile Nicoară, care apără interesele defunctului Nicolae Deli, a declarat recurs la Curtea de Apel Comrat, prin care a solicitat admiterea acestuia, cu dispunerea achitării dlui Nicolae Deli, în baza articolului 473 alin. (1) pct. 2) lit. a) din Codul contravențional, sau încetarea procesului contravențional din motivul lipsei faptei contravenționale.

12. În cadrul ședinței de judecată din 28 octombrie 2019, dl avocat Vasile Nicoară a ridicat excepția de neconstituționalitate a articolului 386 alin. (2) lit. e) din Codul contravențional.

13. Prin încheierea din 28 octombrie 2019, Curtea de Apel Comrat a admis cererea privind ridicarea excepției de neconstituționalitate și a trimis sesizarea la Curtea Constituțională, în vederea soluționării acesteia.

B. Legislația pertinentă

14. Prevederile relevante ale Constituției sunt următoarele:

Articolul 21

Prezumpția nevinovăției

„Orice persoană acuzată de un delict este prezumată nevinovată până când vinovăția sa va fi dovedită în mod legal, în cursul unui proces judiciar public, în cadrul căruia i s-au asigurat toate garanțiile necesare apărării sale.”

Articolul 23

Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

„[...]”

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.

15. Prevederile relevante ale Codului contravențional sunt următoarele:

Articolul 380

Dreptul de a nu fi urmărit sau sancționat de mai multe ori

„(1) Nimeni nu poate fi urmărit sau sancționat de mai multe ori pentru aceeași faptă. Reluarea procesului contravențional care a încetat poate avea loc doar în cazul descoperirii unor noi circumstanțe sau în cazul depistării unui viciu fundamental, care a afectat hotărârea de încetare a procesului contravențional.

(2) Răspunderea contravențională pentru neexecutarea, executarea necorespunzătoare a măsurilor specificate în actele de control, decizii, hotărâri, rapoarte și a prescripțiilor emise de autoritățile competente exclude răspunderea contravențională pentru încălcările neremediate indicate în acestea.”

Articolul 386

Procurorul

„(1) Procurorul participă la procesul contravențional în limitele competenței stabilite de prezentul cod.

(2) Procurorul este în drept:

- a) să pornească procesul contravențional;
- b) să aplice în cazurile prevăzute de lege sancțiune contravențională;
- c) să solicite aplicarea de către instanța de judecată a unei sancțiuni contravenționale;
- d) să participe la examinarea cauzei în instanță de judecată atunci când procesul contravențional a fost pornit de el;
- e) să verifice legalitatea acțiunilor agentului constator, conform prevederilor art. 396 alin. (4);**

[articolul 396 alin. (4) a fost abrogat prin Legea nr. 179 din 26 iulie 2018, în vigoare din 17 august 2018]

f) să atace decizia agentului constator sau a instanței de judecată, conform prevederilor art. 396 alin. (4);

g) să exercite alte drepturi prevăzute de lege.”

Articolul 396

Competența procurorului

„(1) Procurorul emite ordonanța cu privire la contravenția pe care a constatat-o în exercițiul funcțiunii și o transmite autorității publice cu competență de examinare a contravențiilor.

(2) Procurorul constată și examinează contravențiile prevăzute la art. 336.

(3) În cazul refuzului începerii urmăririi penale, încetării urmăririi penale din cauza că fapta constituie o contravenție, procurorul dispune, prin ordonanță motivată, pornirea procesului contravențional și, prin derogare de la alin. (1), examinează cauza.

(4) În cadrul controlului respectării legislației la înregistrarea de către subdiviziunile competente subordonate Ministerului Afacerilor Interne, de către Centrul Național Anticorupție, Serviciul Vamal a sesizărilor despre săvârșirea contravențiilor și infracțiunilor, procurorul este în drept să verifice legalitatea acțiunilor agentului constator, să pornească procesul contravențional, să atace decizia agentului constator în instanța de judecată.

[Alineatul (4) a fost abrogat prin Legea nr. 179 din 26 iulie 2018, în vigoare din 17 august 2018]

(5) Decizia procurorului poate fi contestată în termen de 15 zile de la emitere și se examinează în conformitate cu prevederile art. 448 se ale capitolului VII din cartea a doua.”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

16. În argumentarea excepției de neconstituționalitate, autorul pretinde că articolul 386 alin. (2) lit. e) din Codul contravențional nu corespunde exigențelor calității legii, pentru că acest articol nu reglementează modul în care poate fi realizată competența procurorului de a verifica legalitatea acțiunilor agentului constator. Norma la care fac trimitere prevederile contestate a fost abrogată.

17. De asemenea, autorul excepției de neconstituționalitate susține că prevederile contestate sunt de natură să încalce principiul *ne bis in idem*.

18. În opinia sa, prevederile contestate contravin articolelor 1 alin. (3), 21 și 23 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

19. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

20. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în prezenta cauză a Codului contravențional, ține de competența Curții Constituționale.

21. Curtea constată că excepția de neconstituționalitate a fost ridicată de dl avocat Vasile Nicoară, în dosarul nr. 4r-106/2019, pendinte la Curtea de Apel Comrat. Astfel, sesizarea este formulată de către subiectul căruia i s-a conferit acest drept, în baza articolului 135 alin. (1) literele a) și g) din Constituție, așa cum a fost interpretat acesta prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016.

22. Curtea reține că prevederile contestate nu au făcut anterior obiect al controlului de constituționalitate.

23. Una din condițiile prevăzute pentru formularea excepției de neconstituționalitate o constituie aplicabilitatea prevederilor contestate în cauza în care a fost ridicată excepția (a se vedea HCC nr. 2 din 9 februarie 2016, § 82). Norma contestată trebuie să aibă incidență în soluționarea cauzei aflate pe rolul instanței de judecată (a se vedea HCC nr. 2 din 9 februarie 2016, § 78; DCC nr. 97 din 17 octombrie 2017, § 22; DCC nr. 54 din 11 iunie 2018, § 32; DCC nr. 59 din 25 aprilie 2019, § 44; DCC nr. 133 din 5 decembrie 2019, § 20; DCC nr. 138 din 9 decembrie 2019, § 15).

24. Sub acest aspect, Curtea reține că autorul sesizării contestă dispozițiile articolului 386 alin. (2) lit. e) din Codul contravențional, potrivit cărora „procurorul poate să verifice legalitatea acțiunilor agentului constator, conform prevederilor articolului 396 alin. (4) [din același Cod]”. Dispozițiile

contestate sunt norme de trimitere. Ele nu pot fi privite în mod izolat, ci doar în coroborare cu prevederile articolului 396 alin. (4) din același Cod, care stabileau că „în cadrul controlului respectării legislației la înregistrarea de către subdiviziunile competente subordonate Ministerului Afacerilor Interne, de către Centrul Național Anticorupție, Serviciul Vamal a sesizărilor despre săvârșirea contravențiilor și infracțiunilor, procurorul este în drept să verifice legalitatea acțiunilor agentului constatat, să pornească procesul contravențional, să atace decizia agentului constatat în instanța de judecată”.

25. Prin Legea nr. 179 din 26 iulie 2018 pentru modificarea unor acte legislative [în vigoare din 17 august 2018], Parlamentul a abrogat, între altele, articolul 396 alin. (4) din Codul contravențional. Având în vedere legătura indisolubilă dintre aceste prevederi și dispozițiile contestate, Curtea reține că în lipsa articolului 396 alin. (4) din Codul contravențional articolul 386 alin. (2) lit. e) din Codul contravențional nu poate fi aplicat în continuare de sine stătător. Acesta a căzut în desuetudine, prin efectul abrogării primei norme.

26. În ipoteza în care prevederea contestată nu mai este în vigoare, ea poate face obiect al unei excepții de neconstituționalitate doar dacă sub imperiul acesteia s-au născut raporturi juridice care continuă să producă efecte, iar norma este aplicabilă raporturilor juridice litigioase și este determinantă în soluționarea cauzei (a se vedea HCC nr. 2 din 9 februarie 2016, § 73).

27. În această cauză, Curtea observă că, pe 24 septembrie 2018, procurorul a emis ordonanța privind anularea deciziei agentului constatat de încetare a procesului contravențional în privința dlui Nicolae Deli, bazându-se pe prevederile articolelor 386 alin. (2) lit. e) și 396 alin. (4) din Codul contravențional (a se vedea *supra* § 8 din prezenta decizie). Ordonanța în discuție a fost emisă la o dată ulterioară intrării în vigoare a Legii nr. 179 din 26 iulie 2018, lege prin care a fost abrogat articolul 396 alin. (4) din Codul contravențional.

28. În aceste circumstanțe, Curtea constată că **prevederile criticate nu urmau a fi aplicate și, prin urmare, nu puteau fi incidente în cauza în care a fost ridicată excepția de neconstituționalitate.**

29. Chiar dacă articolul 396 alin. (4) din Codul contravențional ar fi fost în vigoare la data emiterii ordonanței menționate *supra*, Curtea subliniază că acest articol, coroborat cu articolul 386 alin. (2) lit. e) din Codul contravențional, nu conține, în sine, reglementări care i-ar permite procurorului să anuleze decizia agentului constatat. Această competență le revine, prin definiție, instanțelor de judecată. Procurorul ar putea să conteste, în condițiile legii, actele agentului constatat în fața instanțelor de judecată.

30. Curtea a stabilit, în jurisprudența sa, că „deși actul administrativ prin care se constată fapta contravențională și se aplică o sancțiune contravențională este un document executoriu, acesta nu poate fi considerat definitiv din momentul în care este întocmit, având în vedere faptul că trăsătura „definitivatului” este caracteristică doar pentru hotărârile cu caracter jurisdicțional” (a se vedea DCC nr. 34 din 5 martie 2019, § 24; DCC nr. 8 din 24 ianuarie 2020, § 24). Doar lipsa contestării în termen, în absența motivelor

fundamentate pentru repunerea în termen, îi poate atribui deciziei de aplicare a sancțiunii contravenționale trăsătura definitivatului (*ibidem*).

31. De asemenea, cu referire la conceptele de achitare și de condamnare, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a menționat în cauza *Mihalache v. România* [MC], 8 iulie 2019, § 95, că nu este necesară intervenția unui tribunal pentru a se avea în vedere o decizie în aceste scopuri. Ceea ce contează este dacă decizia în discuție a fost luată de o autoritate care participă la administrarea justiției în sistemul juridic național vizat și că această autoritate este competentă, în baza dreptului național, să stabilească și, ca atare, să pedepsească conduita ilegală de care persoana a fost acuzată. Prezintă o importanță mai mică faptul că decizia în discuție nu ia forma unei hotărâri judecătorești, de vreme ce asemenea aspecte de procedură și de formă nu-i pot influența efectele.

32. În același sens, Curtea Supremă de Justiție a reținut, în jurisprudența sa (Decizia din 8 iunie 2016, dosarul nr. 1ra-1050/2016, p. 5; Decizia din 3 iulie 2018, dosarul nr. 1ra-1166/2018, p. 6), că procesul-verbal cu privire la contravenție [devenit definitiv prin necontestare] echivalează cu o hotărâre definitivă cu privire la aceeași învinuire.

33. Curtea a admis că ar putea exista cazuri în care o faptă ce a fost sancționată sub imperiul Codului contravențional să reclame, de fapt, aplicarea unei sancțiuni penale. Dacă actul de impunere a sancțiunii contravenționale a devenit definitiv, se poate solicita revizuirea lui, conform articolului 476 din Codul contravențional. Totodată, autoritatea competentă privind revizuirea deciziilor și a hotărârilor în cauzele contravenționale este instanța de judecată (a se vedea DCC nr. 8 din 24 ianuarie 2020, §§ 30-31).

34. Curtea observă că, potrivit articolului 380 alin. (1) din Codul contravențional, nimeni nu poate fi urmărit sau sancționat de mai multe ori pentru aceeași faptă. Reluarea procesului contravențional care a încetat poate avea loc doar în cazul descoperirii unor noi circumstanțe sau în cazul depistării unui viciu fundamental, care a afectat hotărârea de încetare a procesului contravențional.

35. Cu privire la condițiile care permit redeschiderea unui caz, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a reținut în cauza *Mihalache v. România* [MC], 8 iulie 2019, că aceasta trebuie supusă unor condiții stricte: (i) apariția unor fapte noi sau recent descoperite ori (ii) descoperirea unui viciu fundamental în cadrul procedurilor precedente. Aceste condiții sunt alternative, nu cumulative. Totuși, în ambele cazuri, faptele nou-descoperite sau viciile fundamentale trebuiau să fie de natură să „afecteze rezultatul cauzei”, fie în favoarea, fie în detrimentul persoanei vizate. Conceptul de „viciu fundamental” pare să sugereze că numai o încălcare gravă a unei norme de procedură care subminează în mod sever integritatea procedurilor precedente poate servi ca bază pentru redeschiderea acestora în detrimentul persoanei acuzate, în cazul în care aceasta a fost achitată sau sancționată în legătură cu o infracțiune mai puțin gravă decât cea prevăzută de legea aplicabilă. Simpla reevaluare a probelor de către procuror sau de tribunalul de nivel superior nu poate îndeplini acest criteriu. În cazurile în care redeschiderea intenționată a procedurilor ar putea fi în favoarea acuzatului,

natura viciului trebuie evaluată, în primul rând, în funcție de existența unei încălcări a drepturilor la apărare și, deci, ca un impediment în calea bunei administrări a justiției (§§ 130-133).

36. Așadar, interpretarea și aplicarea de către procuror a normei contestate nu reprezintă o problemă de constituționalitate. Problema abordată în sesizare vizează aspecte care țin, de fapt, de competența instanțelor judecătorești de a verifica legalitatea și temeinicia acțiunilor și actelor procesuale întocmite de către procurori.

37. Curtea mai observă că persoana sancționată contravențional a decedat și prima instanță a încetat procesul de examinare a legalității actului prin care a fost aplicată sancțiunea (a se vedea *supra* § 9 și § 10 din prezenta decizie). Acest motiv de încetare a procesului nu este unul de reabilitare. În cauza *Magnitskiy și alții v. Rusia*, 27 august 2019, Curtea Europeană a acceptat că poate exista nevoia unei examinări judiciare a acuzațiilor cu caracter penal chiar în privința unei persoane decedate, în special în cazul procedurilor de reabilitare, al căror scop este să corecteze o condamnare greșită. Examinarea judiciară trebuie să fie liberă de orice risc al unei condamnări postume a persoanei a cărei vinovăție nu a fost stabilită de un tribunal atunci când era în viață (§ 282).

38. Prin urmare, în baza celor menționate *supra*, Curtea constată că sesizarea este inadmisibilă și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, în baza articolului 26 alin. (1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și a articolelor 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolului 386 alin. (2) lit. e) din Codul contravențional, ridicată de către dl avocat Vasile Nicoară, în dosarul nr. 4r-106/2019, pendinte la Curtea de Apel Comrat.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă niciunei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Vladimir ȚURCAN

Chișinău, 3 februarie 2020

DCC nr. 10

Dosarul nr. 201g/2019